

การนำเสนอผลงาน Best practice service plan
การประชุมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การพัฒนาระบบบริการสุขภาพ (service plan sharing)
ครั้งที่ ๕/๒๕๖๑

ส่วนที่ ๑

ชื่อผลงาน Best practice service plan (สาขาโรคไม่ติดต่อเรื้อรัง : STROKE)

ชื่องานวิจัย : เปรียบเทียบระดับความสามารถในการปฏิบัติกิจวัตรประจำวันในผู้ป่วยโรคหลอดเลือดสมองรายใหม่ก่อนและหลังทำกายภาพบำบัด โรงพยาบาลน้ำโสม (สาขาโรคไม่ติดต่อ : Stroke)

กำหนดรูปแบบนำเสนอ : ผลงานทางวิชาการ

ชื่อผู้ส่งผลงาน

นางสาวอรนุช บุตรน้อย

ตำแหน่ง นักกายภาพบำบัดชำนาญการ

สถานที่ปฏิบัติงาน โรงพยาบาลน้ำโสม จังหวัดอุดรธานี เขตสุขภาพที่ ๘

โทรศัพท์ ๐๔๒-๐๘๗๔๘๔ ต่อ ๑๒๘ มือถือ ๐๘๘-๓๑๒๓๘๕๘ โทรสาร ๐๔๒-๒๘๗๒๘๘

E-mail butnoi๑๒๓๔@hotmail.com

ปีที่ดำเนินการ ๒๕๕๙

ส่วนที่ ๒

บทคัดย่อ

๑.ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

โรคหลอดเลือดสมอง (cerebrovascular disease or stroke) หรือที่เรียกกันว่าอัมพฤกษ์ อัมพาต เป็นโรคที่เกิดจากความผิดปกติของหลอดเลือดแดงที่ไปเลี้ยงสมอง หรือก้านสมอง เกิดการแตก ตีบ หรืออุดตัน โรคนี้เป็นปัญหาสาธารณสุขของทั่วโลกมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นทุกปี (สถาบันประสาทวิทยา,๒๕๕๐) เป็นโรคทางระบบประสาทที่พบบ่อยที่สุดรวมทั้งเป็นสาเหตุการตายและความพิการที่สำคัญในประเทศไทย อาการมักเกิดขึ้นอย่างรวดเร็วและอยู่นานเกิน ๒๔ ชั่วโมง และผู้ป่วยส่วนหนึ่งอาจมีความพิการหลงเหลือ องค์การอนามัยโลก

(World Stroke Organization:WSO) รายงานสถานการณ์ทั่วโลกพบว่าในแต่ละปีมีประชากรทั่วโลกเสียชีวิตจากโรคหลอดเลือดสมองประมาณปีละ ๖ ล้านรายคิดเป็นร้อยละ ๑๐ (สงวน นิตยารัมภ์พงศ์,๒๕๕๙) การเจ็บป่วยด้วยโรคหลอดเลือดสมอง ทำให้ผู้ป่วยมีระดับความสามารถในการปฏิบัติกิจวัตรประจำวันลดลง บุคลากรด้านสุขภาพจึงต้องตระหนักถึงการเพิ่มระดับความสามารถในการปฏิบัติกิจวัตรประจำวันของผู้ป่วย การฟื้นฟูสภาพจึงเป็นเรื่องสำคัญที่สุดสำหรับผู้ป่วยโรคหลอดเลือดสมอง ซึ่งการฟื้นฟูสภาพเป็นกระบวนการที่ทำให้ผู้ป่วย มีระดับความสามารถเพิ่มขึ้นเท่าที่สภาพร่างกายจิตใจและสังคมเอื้ออำนวย สามารถช่วยเหลือดูแลตนเองได้อย่างปลอดภัยและยืนยาว เพื่อดำรงตนอยู่ในสังคมอย่างมีความสุข (กมลทิพย์ หาญผดุงกิจ, ๒๕๕๗) การให้โปรแกรมการฟื้นฟูสำหรับผู้ป่วยและญาติเพื่อกลับไปฟื้นฟูสภาพที่บ้านใน ๖ เดือนแรก หลังการเกิดโรคหลอดเลือดสมองตีบและอุดตัน จะเพิ่มระดับความสามารถในการปฏิบัติกิจวัตรประจำวัน ลดความพิการ และเพิ่มคุณภาพชีวิตได้มากกว่าการดูแลปกติ (Chaiyawat&Kulkantrakorn, ๒๐๑๒) ดังนั้นการที่จะลดผลกระทบที่จะเกิดขึ้นต่อตนเอง ครอบครัว สังคม และเศรษฐกิจ ผู้ป่วยจะต้องสามารถปฏิบัติกิจวัตรประจำวันได้ตามศักยภาพที่มีอยู่

จากสถิติผู้ป่วยโรคหลอดเลือดสมองรายใหม่ของโรงพยาบาลน้ำโสมปี ๒๕๕๗-๒๕๕๙ มีจำนวน ๖๒ , ๖๕ และ ๖๖ คน ตามลำดับ ซึ่งพบว่าผู้ป่วยโรคหลอดเลือดสมองมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นเรื่อยๆทุกปี ผู้ป่วยกลุ่มดังกล่าวมีความทุกข์ทรมานกับอาการที่เป็นอยู่ ได้แก่อัมพาตครึ่งซีก เคลื่อนไหวลำบาก สูญเสียการทรงตัว กลืนอาหารลำบาก พูดไม่ชัด ช่วยเหลือตัวเองไม่ได้ มีความพิการหลงเหลืออยู่ ส่งผลกระทบต่อร่างกายและจิตใจของผู้ป่วย และผู้ดูแลเป็นอย่างมาก ซึ่งต้องรับภาระในการดูแลระยะยาว เพื่อตอบสนองความต้องการขั้น

พื้นฐานของผู้ป่วยในเรื่องกิจวัตรประจำวัน โดยเฉพาะเรื่องการฟื้นฟูสภาพทางด้านกายภาพบำบัดในผู้ป่วยกลุ่มดังกล่าว ทางผู้วิจัยจึงมีความสนใจศึกษาเปรียบเทียบคะแนนระดับความสามารถในการปฏิบัติกิจวัตรประจำวันในผู้ป่วยโรคหลอดเลือดสมองรายใหม่ก่อนและหลังทำกายภาพบำบัด โรงพยาบาลน้ำโสม เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาระบบการดูแลผู้ป่วยโรคหลอดเลือดสมองทางด้านกายภาพบำบัดต่อไป

๒. วัตถุประสงค์

เพื่อเปรียบเทียบคะแนนระดับความสามารถในการปฏิบัติกิจวัตรประจำวันในผู้ป่วยโรคหลอดเลือดสมองรายใหม่ก่อนและหลังการทำกายภาพบำบัด

๓. วิธีดำเนินการ

๑. เลือกกลุ่มเป้าหมายโดยเลือกผู้ป่วยโรคหลอดเลือดสมองใหม่ที่ได้รับการรักษาทางกายภาพบำบัด โรงพยาบาลน้ำโสม ตั้งแต่วันที่ ๑ ตุลาคม ๒๕๕๘- ๓๐ กันยายน ๒๕๕๙

๒. รวบรวมข้อมูลโดยจัดทำแบบเก็บข้อมูลผู้ป่วยโรคหลอดเลือดสมอง จากแบบบันทึกข้อมูลผู้ป่วยจากเวชระเบียนประวัติผู้ป่วย และแบบประเมินผู้ป่วยเพื่อการฟื้นฟูสมรรถภาพในคลินิกกายภาพบำบัด

๓. รวบรวมข้อมูลจากแบบประเมินระดับคะแนนความสามารถในการทำกิจวัตรประจำวันของผู้ป่วยแต่ละราย

๔. นำมาวิเคราะห์ข้อมูล

๔. ผลการดำเนินการ

๑. ผู้ป่วยโรคหลอดเลือดสมองรายใหม่หลังทำกายภาพบำบัดพบว่าผู้ป่วยมีระดับความสามารถในการปฏิบัติกิจวัตรประจำวันเพิ่มขึ้นมากกว่าร้อยละ ๘๐

๕. อภิปรายผล

ผลจากวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงวิเคราะห์ จุดเวลาใดเวลาหนึ่ง (Cross - Sectional Analysis Studies) เพื่อเปรียบเทียบคะแนนระดับความสามารถในการปฏิบัติกิจวัตรประจำวันในผู้ป่วยโรคหลอดเลือดสมองรายใหม่ก่อนและหลังทำกายภาพบำบัด โรงพยาบาลน้ำโสม โดยมีกลุ่มเป้าหมายทั้งหมด ๖๖ ราย มี ๔ รายที่อาการทางคลินิกค่อนข้างรุนแรงและได้เสียชีวิตจึงตัดออกเหลือกลุ่มเป้าหมาย ๖๒ ราย ผลการวิเคราะห์ข้อมูลแบ่งออกเป็น ๒ ส่วน ได้แก่

๑. ข้อมูลทั่วไป

๒. การเปรียบเทียบคะแนนระดับความสามารถในการปฏิบัติกิจวัตรประจำวันก่อนและหลังทำกายภาพบำบัด

๑. ข้อมูลทั่วไป

ผลการศึกษาพบว่า ผู้ป่วยโรคหลอดเลือดสมองรายใหม่โรงพยาบาลน้ำโสม พบในเพศชาย ร้อยละ ๕๘.๐๖ เพศหญิงร้อยละ ๔๑.๙๔ ช่วงอายุที่พบมากที่สุดคือ ช่วงอายุ ๖๐-๖๙ และอายุ ๗๐ ปีขึ้นไป ส่วนใหญ่เป็น Ischemic stroke ร้อยละ ๙๐.๓๒ จะมีอาการอ่อนแรงข้างขวามากกว่าข้างซ้าย ระดับความรู้สึกของผู้ป่วยส่วนใหญ่จะปกติร้อยละ ๙๓.๕ และสามารถเคลื่อนย้ายตัวเองได้ปกติ ร้อยละ ๕๑.๖๑ ผู้ป่วยส่วนใหญ่จะมีโรคประจำตัวเป็นโรคความดันโลหิตสูง พบร้อยละ ๖๙.๓๕ รองลงมาเป็นโรคความดันร่วมกับเบาหวาน ร้อยละ ๑๖.๑๓ และมีภาวะแทรกซ้อนที่มักเกิดกับผู้ป่วยโรคหลอดเลือดสมองคือปวดหัวไหล่และมือเท้าบวม ร้อยละ ๑๒.๙๐ และ ๓.๒๓ ตามลำดับ

๒. การเปรียบเทียบคะแนนระดับความสามารถในการปฏิบัติกิจวัตรประจำวันก่อนและหลังทำกายภาพบำบัด

จากงานวิจัยพบว่าระดับความสามารถในการปฏิบัติกิจวัตรประจำวันในผู้ป่วยโรคหลอดเลือดสมองรายใหม่ส่วนใหญ่จะสามารถช่วยเหลือตัวเองได้ปกติร้อยละ ๕๑.๖๑ สำหรับกลุ่มที่ช่วยเหลือตัวเองได้ลดลงส่วน

ใหญ่จะอยู่ในระดับความสามารถช่วยเหลือตัวเองได้ปานกลางร้อยละ ๓๐.๖๕ พอหลังทำกายภาพบำบัดพบว่าผู้ป่วยจะสามารถช่วยเหลือตัวเองได้เพิ่มขึ้นเห็นได้อย่างชัดเจน สำหรับผลการเปรียบเทียบคะแนนระดับความสามารถในการปฏิบัติกิจวัตรประจำวันแรกกับ และ๖เดือนหลังทำกายภาพบำบัดในผู้ป่วยโรคหลอดเลือดสมองรายใหม่ พบว่าผู้ป่วยมีคะแนนระดับความสามารถในการปฏิบัติกิจวัตรประจำวันเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยระดับความสามารถในการปฏิบัติกิจวัตรประจำวันแต่ละหัวข้อเมื่อเปรียบเทียบกับก่อนและหลังทำกายภาพบำบัด พบว่า การรับประทานอาหาร การเคลื่อนย้ายบนเตียง การเข้าห้องน้ำ การเคลื่อนไหว นั่ง ยืน เดิน การแต่งตัว และการขับถ่าย มีคะแนนระดับความสามารถในแต่ละหัวข้อที่เพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

๖.ความภาคภูมิใจ

ผู้ป่วยโรคหลอดเลือดสมองรายใหม่สามารถกลับมาช่วยเหลือตัวเองในเรื่องกิจวัตรประจำวันได้ใกล้เคียงเดิมมากที่สุด